

Krajina pre ľudí – ľudia pre krajinu

Je ich desať. Desať študentov, ktorí sa zapojili do dobrovoľníckych aktivít v občianskom združení TATRY a zaviazali sa 12 mesiacov pomáhať, hlavne v terénnych prácach, v regióne Liptova. Týchto desať mladých ľudí vo veku od 15 do 19 rokov, nadšencov OZ Tatry, si povedalo, že 150 dobrovoľníckych hodín v priebehu jedného roka nie je veľa. V septembri tohto roku sa zúčastnili na exkurzii Krajina pre ľudí - ľudia pre krajinu, ktorá smerovala na východné Slovensko, presnejšie do mikroregiónu Hornád. Rozprestiera sa južne od Košíc až po hranice s Maďarskom a nachádza sa v ňom 16 katastrov menších aj väčších obcí. Šesť z nich dobrovoľníci navštívili. **O dojmach a zážitkoch z exkurzie Krajina pre ľudí - ľudia pre krajinu píše Matej Šiculiak (OZ TATRY):**

„Prvá zastávka bola v obci Valaliky. Práve v tejto

V ďalšej obci, Kokšove – Bakši, je kompletne vybudované obecné kompostovisko. Dokonca aj obyvatelia obce, vďaka kompostovacej kampani OZ SOSNA, majú vybudované domové kompostoviská. Verejné obecné kompostovisko, o ktoré sa vzorne starajú predtým nezamestnaní obyvatelia obce, má rozмеры 60 m² a je delené na 3 bloky. V každom z nich kompost dozrieva samostatne. Obyvatelia obce takto zhodnocujú nepotrebný biologický odpad, efektívne ho využívajú ako kvalitné hnojivo a obec už nemusí riešiť problémy s nelegálnym skládkovaním či spaľovaním takéhoto odpadu.

„Kompostovisko využívajú všetci občania,“ povedal starosta obce Kokšov-Bakša

Časť komunitného parku v obci Ždaňa

obci vybudovali na Slovensku prvú kompostovaciu toaletu s biologickým filtrom. Táto „ekotoaleta“ je verejná a nachádza sa v blízkosti obecného úradu. Na rozdiel od žump, kanalizácie a čističiek odpadových vôd nemá žiadne negatívne účinky na životné prostredie, šetrí pitnú vodu a peniaze. Štvorčlenná rodina ušetrí ročne na splachovaní minimálne 20 tisíc litrov vody, odpadá vyfahovanie žumpy, odstráni sa nepríjemný zápach a získa kvalitný kompost použiteľný na záhrade.

Sprietočnenie mŕtveho ramena pri vyšších stavoch Hornádu

Zaujímavé poznatky sme získali v komunitnom parku v obci Ždaňa. Tento nádherný park slúži verejnosti na oddych a má tiež výchovnú funkciu, jednak pre miestne školské zariadenia, ale určite aj pre návštevníkov a pasantov. V parku sa nachádza jazierko s fontánkou, pódium s pekne situovanými lavičkami pri ohnisku, informačné tabule o prírodných a historických pozoruhodnostiach. Široké spektrum toho, ako si ľudia v mikroregióne Hornád nažívajú, obohatila návšteva základnej školy, kde práve napúšťali jazierko, pri ktorom ešte rozmiestnia okrasné dreviny.

Ďalšou lokalitou po nie dlhej ceste boli lesné protierozné prepážky v suchom koryte, ktoré v prípade výdatnejších zrážok zachytávajú vodou strhnuté konáre, lístie, pôdu a v neposlednom rade spomaľujú aj odtok zrážkovej vody. Lesné prepážky vytvárajú rad sedimentačných uzlov nad obcou Skároš. Niekdajšie „silné vody“ vytápali nielen obyvateľov obce, ale niekedy boli záplavy v tomto regióne ďaleko rozsiahlejšie. Lesné prepážky majú aj niekoľko ďalších dôležitých funkcií. Patrí medzi ne aj vodohospodárska (kvalitatívne a kvantitatívne zlepšovanie stavu podzemných vôd) a ekologická (zvyšovanie vlhkosti pôdy a ovzdušia, úrodnosti pôdy, znižovanie prietoknosti, a tým znižovanie vzniku sedimentačných výmlov a zvyšovanie stability lesnej biodiverzity). Je overené, že na danom území protierozné prepážky plnia svoje opodstatnené úlohy.

Najvýznamnejší revitalizačný zásah do krajiny - revitalizácia mŕtveho ramena Budov kút na dolnom toku Hornádu, to bola v poradí štvrtá zastávka na tomto, väčšinou rovinatom území. V mikroregióne Hornád ústia dve významné rieky, Torysa a Olšava, práve do Hornádu, najvýznamnejšej rieky na tomto území, ktorá pretvára klimatické aj ekologické podmienky. Cieľom revitalizácie bolo prepojiť koryto Hornádu so starým korytom, ktorým pri vyšších vodných stavoch

pretekala voda z Hornádu. Revitalizácia má významný dopad na vodný režim, ktorého biodiverzita pred „pozitívnym zásahom človeka“ sa stávala chudobnejšou a čoraz menej sa podobala mokradovému ekosystému. Revitalizácia, ktorej koordinátorom bolo občianske združenie SOSNA, je vhodným príkladom environmentálnej vôle ľudí, všetkých tých organizácií, ktoré pomohli k výslednému stavu revitalizácie. Môžeme podotknúť, že aktivita sa realizovala v rámci Riečnej koalície.

V závere exkurzie sme navštívili Zelenú školu, v ktorej nám RNDr. Silvia Szabóová z občianskeho združenia SOSNA Košice predstavila projekty na ktorých usilovne spolu s OZ SOSNA pracujú, ako aj perspektívy do budúcnosti. Súčasťou návštevy boli ukážky

Realizácia oddychovej zóny pri ZŠ v obci Ždaňa

realizovaných projektov školy. Priamo v areáli školy sa realizujú mnohé aktivity zamerané na tvorbu životného prostredia, ako je napríklad tvorba biozáhrad s kľúčovými bodmi, záhradnej špirály s jazierkom či eko-labyrintu.

Vďaka tejto exkurzii sme bohatší o mnohé inšpirácie, vedomosti, poznatky a zážitky. Naše poďakovanie patrí Rudolfovi Padovi z občianskeho združenia TATRY, občianskemu združeniu SOSNA a nadácii INTENDA, ktorá finančne podporila tento projekt a osobitne ďakujeme najmä starostom navštívených obcí za to, akým smerom rozvíjajú a starajú sa o svoj región.“

Ilustračné foto: archív ZO Tatry